MÜSTESNA المستثنى

İstisna edatlarından sonra gelen ismin, önceki bölümün hükmünden ayrı tutulmasına istisna diyoruz. İstisna edatları şunlardır: إلا ، غَيْرَ ، سِوَى ، خلا ، عَدا ، حاشا

جَاءَ الطُّلاّبُ إلا حامِداً : Hamit hariç tüm öğrenciler geldi.
müstesna- ist. harfi- müstesna minh

'إلا' nın Müstesnası:

1- Cümle olumlu, müstesna minh de zikredilmişse, müstesna mensub olur.
جَاءَ الطُّلابُ إلا طَالِباً : Bir öğrenci dışında tüm öğrenciler geldi.

2- Cümle olumsuz, müstesna minh de zikredilmiş ise, müstesna mensub veya bedel olabilir.
ما ذهَبَ أحَدٌ إلا حامِداً (حامدٌ) : Hamid dışında kimse gitmedi.
bedel – mensub

Burada (إلا) ya amel ettirsek حامد lafzı müstesna olarak mensub, aksi taktirde bedel olarak merfu olur.

3- Müstesna min zikredilmemiş ise, إلا dan sonrası, إلا yokmuş gibi irablanır.
لا يَفوزُ إلا المُجْتَهِدُ : Ancak çalışan kazanır. (Müferrağ istisna)
Fail

Not: Müstesna ve müstesna minh aynı cinsten ise buna **muttasıl istisna**, ayrı cinsten olursa **münkati istisna**,
cümlede müstesna minh zikredilmemişse buna da **müferrağ istisna** denir.

سِوَى ve غَيرُ'nın Müstesnaları:

سِوَى ve غَيرُ bu her iki edat da isim olarak kendilerinden sonra gelen müstesnalara muzaf olurlar.

لا أخافُ غَيرُ أللهِ : Allah'tan başkasından korkmam!
muz. i.- muzaf

قرَأتُ الكُتُبُ سِوى كِتابٍ : Bir kitap hariç tüm kitapları okudum.
muz. i.- muzaf

خلا – عدا – حاشا' nın Müstesnaları:

Bu edatlar fiil ve harfi cer olurlar. Fiil olarak kabul edilirlerse kendilerinden sonra gelen müstesna mefulu bih olarak mensub olur. Harfi cer kabul edilirlerse, kendilerinden sonra gelen müstesna mecrur olur.

نَزَلَ الركابُ من الحافلةِ خلا رِاكِباً : Bir yolcu dışında tüm yolcular otobüsten indi.
وصَلَ العمّالُ إلى المَصْنَع عدا عاملاً : Bir işçi dışında tüm işçiler fabrikaya ulaştı.
فحصَ الطبيبُ الجَرحى حاشا جَريحاً : Doktor bir yaralı dışında tüm yaralıları muayene etti.

(خلا) ve (عدا) nin önüne ما gelebilir.